

Jarl Frithiof Lundqvist (8.9.1932 – 29.6.1945)

Kenttätykistörykmentti 3:n komentajana ansioitunut ja ranskalaisissa sotilasakatemoissa opiskellut jääkäriupseeri, eversti Jarl Lundqvist valittiin ilmavoimien komentajaksi teknisen pätevyytensä nojalla. Edeltäjiensä tavoin ei Lundqvist maavoimien upseerina omannut ensikäden kokemusta ilmavoimista, mutta puolustusneuvosto katsoi hänen teknisen asiantuntemuksensa korvaavan mainitun puutteen. Komentajana Lundqvist kohensi parhaansa mukaan tietojaan ilmasodasta ranskalaisessa Ecole d'Aviation Avord-koulussa suoritetuilla opinnoilla vuonna 1934, yleten kenraalimajuriksi 1936 ja kenraaliluutnantiksi 1942. Lundqvistin komentajakautta sävyttivät kiristyneet kansainväliset suhteet sekä lopulta maailmansota.

Vuonna 1933 Lundqvist valmisteli ilmavoimien ensimmäisen varsinaisen sotatoimisuunnitelman, mitä seurasi kolme vuotta myöhemmin uusi ilmastrateginen tehtävämäärittely. Douhet'n ajatusten mukaisesti ohjeistus asetti edelleen offensiivisen, pommikoneiden turvin suoritettuihin vastahyökkäyksiin perustuneen ilmapuolustuksen etusijalle torjuntahävittäjätoimintaan nähden. Oma vaikutuksensa oli myös Lundqvistin tykkimiestäustalla, minkä seurauksena pommitustoiminta oli komentajalle luonnostaan läheinen ratkaisu. Riviupseeriston usko pommikoneisiin oli kuitenkin alkanut jo heikentyä, ja varsinkin Lentorykmentti 2:n komentaja, eversti Richard Lorentz esiintyi voimakkaana torjuntahävittäjien puoltajana viitaten sekä Japanin-Kiinan sodan että Espanjan sisällissodan esimerkkeihin. Lundqvist luotti kuitenkin yhä pommittajiin, ja vaaka alkoi kääntyä hävittäjäilmailun hyväksi vasta kesän 1939 aikana, talvisodan aattona.

Komentajana Lundqvist pyrki poistamaan yleisesikunnan ja ilmavoimien esikunnan välillä vanhastaan valinneen kiistakysymyksen ilmavoimien hankintojen päätösvallasta. Vaikka puolustusneuvosto hyväksyi Lundqvistin periaatteellisen päätösvallan hankinta-asioissa, eivät erimielisyydet suinkaan loppuneet. Kiista saksalaisen hävittäjäkaluston hankkimista suositelleen marsalkka Mannerheimin ja brittivalmisteisten koneiden ostamista puoltaneen Lundqvistin välillä johti jääräpäisen ilmavoimien komentajan jopa esittämään eroanomuksensa. Edeltäjiensä tavoin Lundqvist myös kamppaili herkeämättä ilmavoimien määrärahojen lisäämiseksi, mikä vuoden 1935 jälkeen alkoikin tuottaa tulosta – jälleen kerran kuitenkin valitettavan myöhään.

Vaikka ilmavoimien sotavalmiutta oli kohotettu syksyn 1939 aikana, yllätti Neuvostoliiton marraskuinen hyökkäys neuvotteluratkaisun todennäköisyyteen uskoneen Lundqvistin perusteellisesti. Ilmavoimien komentajana Lundqvist toimi kuitenkin laadittujen suunnitelmien mukaan nopeasti ja velvollisuudentuntoisesti, antaen sodan aikana täyden tukensa Lorentzin kaltaisten kentällä toimineiden komentajien ratkaisuille. Lundqvistin komentajantehtäviä helpotti huomattavasti se, että hänen tukenaan oli kenttätöyön hallinneita sotilasilmailun ammattilaisia. Lundqvist pyrki parhaansa mukaan myös helpottamaan yhteistoimintaa rintamalla toimineiden eri puolustushaarain välillä.

Kenraalimajuri Paavo Talvelan sadateltua ilmavoimien toimintaa Aunuksen rintamalla jatkosodan kevään 1941 hyökkäysvaiheen aikana Lundqvist vastasi joustavasti alistamalla yhden lentolaivueen suoraan Talvelan itsensä komentoon tukemaan armeijakunnan hyökkäystä.

Henkilökohtaista kyvykkyyttään Lundqvist osoitti vuosien 1940-1941 välirauhan aikana toteuttamalla kone- ja varaosahankinnoillaan, jotka osoittautuivat sittemmin arvokkaiksi jatkosodan aikaisen lentokaluston huollon kannalta. Sotavuodet näkivät myös ilmavoimien erityisen viestiaselajin perustamisen Lundqvistin nimenomaisesta käskystä. Vuonna 1943 Lundqvist vieraili komennuksella Saksassa, missä yhteydessä komentajan kriittinen asenne kolmanteen valtakuntaan tuli selkeästi esille. Tilanteen sanelema aseveljeys Saksan kanssa ei ollut miellyttävä Ranskaa ja Isoa-Britanniaa vanhastaan liittolaisvaltioina pitäneelle ilmavoimien komentajalle.

Jatkosodan lopputuloksen ratkaissut Neuvostoliiton suurhyökkäys kesällä 1944 tuli Lundqvistille lähes yhtä suurena yllätyksenä kuin talvisodan puhkeaminen, ja torjuntavoiton varmistaminen jäi käytännössä jälleen kenttäkomentajien, etenkin Karjalan Kannaksen ilmakomentajana toimineen Lorentzin huoleksi. Lundqvistin organisointikykyä ja omistautumista työlleen ei kuitenkaan voi asettaa kyseenalaiseksi, ja sotavuosina ilmavoimissa syntyneen keskinäisen luottamuksen ilmapiirin voi perustellusti lukea myös alaisiaan lojaalisti ja varauksettomasti tukeneen komentajan ansioksi. Lundqvist lopetti pitkäaikaisen kautensa ilmavoimien komentajana 1945 siirtyen puolustusvoimain komentajaksi, mistä tehtävästä hän vuotta myöhemmin erosi, syynä luottamuspula tasavallan presidentiksi nousseen Mannerheimin kanssa. Palveluksesta eronnut ja sittemmin yritysjohtajana toiminut Lundqvist kuoli 23. syyskuuta